

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Кафедра економічної теорії та підприємництва

(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 01 Економічна теорія

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: регіональне управління

(назва освітньої програми)

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

(найменування спеціальності)

Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування»

(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: бакалавр

(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри
«Економічна теорія та підприємництво»

(найменування кафедри)

Протокол № 1 14 серпня 2023 р.

Затверджено на засіданні кафедри
«Менеджмент»

(найменування кафедри)

Протокол № 01 29 серпня 2023 р.

м. Запоріжжя 2023р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Обов'язкова навчальна дисципліна ОК09 «Економічна теорія» відповідає робочому навчальному плану спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» з освітньої програми «Регіональне управління»</i>
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Викладач	<i>Чумак Олена Василівна, к. філософ. н., на посаді доцента</i>
Контактна інформація викладача	<i>Телефон кафедри: (0612)764-23-29, телефон викладача: 067-68-54-132, E-mail викладача el_chumak@ukr.net</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>I семестр, А.233</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин - 180, кредитів - 6, розподіл годин (денне відділення): лекції – 30 год., семінарські – 30 год., самостійна робота – 106 год., індивідуальні заняття – 14 год.); (заочне): лекцій-6 год.; практичних-4 год.; самостійної роботи – 156 год.; індивідуальної роботи 14 год.) вид контролю – 4 семестр - іспит.</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Пререквізити та постреквізити дисципліни «Економічна теорія» наведено у структурно-логічній схемі</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Актуальність вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія», викликана безліччю проблем і невирішених питань соціально-економічного розвитку країни (різке зниження темпів економічного зростання в країні; нестабільність національної валюти; руйнація державних інститутів і вітчизняної банківської системи, масове безробіття та відтік працездатного населення за кордон, втрата міжнародних ринків збуту української продукції і т. д.), що виникли в останні роки в національній економіці в умовах зтяжної фінансової, економічної, політичної, структурної, соціальної кризи та глобальних змін на світовому рівні в умовах пандемії. Майбутньому фахівцеві варто вивчити саме цю навчальну дисципліну для того щоб на основі комплексного вивчення ним економічних відносин як форми суспільного виробництва, всебічного пізнання проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення кінцевих результатів у задоволенні людських потреб, що невинно зростають сформувані у нього логіку економічного мислення і економічну культуру виробництва і споживання, навчити його базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:</p> <p>Інтегральну компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (ЗК1); .- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, 	

верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК2);

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК3);

- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК4);

- здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК5);

- здатність працювати в команді (ЗК6);

- здатність планувати та управляти часом (ЗК7);

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК8);

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК9);

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК10);

- здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК11);

- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 12);

- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності) (ЗК13).

Фахові компетентності:

- здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів (СК1);

- здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів (СК2);

- здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ (СК4);

- здатність використовувати систему електронного документообігу (СК5);

- здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій (СК6);

- здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати (СК7);

- здатність впроваджувати інноваційні технології (СК 9);

- здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування. (СК 10);

- здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування (СК11).

Очікувані програмні результати навчання:

- використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства (ПР1);

- розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень (ПР8);

- уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції (ПР11).

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни "Економічна теорія" є отримання майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, комплексне вивчення ними економічних відносин як форми суспільного виробництва, всебічне пізнання проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення кінцевих результатів у задоволенні людських потреб, що невпинно зростають; формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю..

5. Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення дисципліни "Економічна теорія" є набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення

чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики..

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до економічної теорії

Тема 1. Економічна теорія: предмет, методи, функції.

Зародження економіко – теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрями, школи і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії. Позитивна і нормативна економічна теорія. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства. Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів. Методологічні аспекти пізнання, механізму дії та використання економічних законів. Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання. Функції економічної теорії.. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Економічна теорія та економічна політика. Економічна теорія як основа економічної політики. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи ринкової економіки

Тема 2. Сутність, структура і типи економічних систем

Цивілізація, зміна цивілізацій. Сутність економічної системи та її історичні типи. Ознаки економічної системи та її критерії оцінки економічної системи. Перехідні економічні системи, їх зміст та основні риси. Формування інституційних та економічних умов переходу до нової системи господарювання. Криза та розпад командно-адміністративної системи і необхідність переходу економіки постсоціалістичних країн до ринкової економіки. Закон прискореного розвитку економічних систем. Власність в економічній системі. Суб'єкти та об'єкти. Форми та види власності. Кількісний та якісний аспект власності. Місце власності в реформуванні економіки. Необхідність різноманітних форм власності в ринковій економіці. Трансформація форм власності в Україні. Роздержавлення та приватизація. Світовий досвід. Сучасний стан відносин власності в Україні. Потреби та економічні блага, їх класифікація. Закон зростання потреб. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Економічні ресурси та їх класифікація. Відносна обмеженість економічних ресурсів. Економічний вибір. Крива виробничих можливостей. Альтернативні витрати використання економічних ресурсів. Економічна інформація – матеріальна основа аналізу, планування та управління народним господарством. Види економічної інформації.

Тема 3. Становлення та сутність ринкових відносин

Форми організації суспільного виробництва. Умови виникнення, основні риси та типи товарного виробництва. Товар і його властивості. Якісний та кількісний аспекти вартості товару. Вибір товару споживачем. Теорія граничної корисності. Обмін товарів і гроші. Роль золота в економічному житті. Гроші та їх функції. Види грошей. Грошові системи та закон грошового обігу. Еволюція грошових систем. Еволюція та функції ринку. Умови функціонування ринку. Типи та види ринків. Сегментація ринків, фактори сегментації ринків. Межі ринкових відносин. Теореми А.Сміта та Р.Коуза. Моделі та шляхи переходу до ринкової економіки. Інфраструктура ринку. Основні елементи ринкової інфраструктури.

Тема 4. Ринковий механізм та його елементи

Фактори формування попиту. Попит та його величина. Закон попиту. Винятки дії закону попиту. Фактори, що впливають на попит. Еластичність попиту. Фактори формування пропозиції. Пропозиція та її величина. Фактори, що впливають на пропозицію. Еластичність пропозиції. Взаємодія попиту та пропозиції. Утворення ціни рівноваги. Саморегулювання економічної системи та забезпечення ринкової рівноваги. Сучасні моделі ринкової рівноваги на макрорівні. Зміна ринкової рівноваги. Ціна і її функції в ринковій економіці. Ціна виробництва. Механізм ціноутворення. Ціни в Україні, їх класифікація. Конкуренція: сутність, види, форми. Методи конкурентної боротьби. Позитивні і негативні наслідки конкуренції. Причини виникнення, сутність і види монополій. Монопольна влада. Критерії та межі монополізації

економіки. Недоліки надмірної монополізації економіки. Економічні наслідки монополій. Ринок монополістичної конкуренції. Особливості монополістичної конкуренції. Олігополістичний ринок. Суть олігополії. Олігополія і конкуренція. Олігополія та економічна ефективність. Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної практики. Антимонопольна політика в Україні.

Змістовий модуль 3. Мікроекономіка

Тема 5. Підприємство та підприємництво в системі ринкових відносин

Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств. Соціально-економічна характеристика підприємств. Функції підприємства. Організація процесу виробництва. Обмеженість ресурсів та шляхи її подолання. Продукція підприємств та її економічні форми. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма. Капітал як фактор виробництва. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу. Промисловий капітал. Стадії кругообігу і функціональні форми промислового капіталу. Основний капітал. Фізичне та моральне зношування основного капіталу. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Амортизаційний фонд як одне із джерел відтворення основного капіталу. Обіговий капітал. Час і швидкість обігу. Фактори, що впливають на швидкість обігу. Оборотні засоби та їх структура. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Суть підприємництва та умови його існування. Види та суб'єкти підприємницької діяльності. Форми підприємництва. Підприємництво і бізнес. Перспективи розвитку підприємництва в Україні. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство про банкрутство.

Тема 6. Ринкові відносини в аграрному секторі

Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Рентні відносини. Сутність земельної ренти, її види та механізм створення. Розподіл і використання рентного доходу. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника..

Тема 7. Доходи в ринковій економіці: формування та розподіл

Сутність доходу. Доходи факторів виробництва (заробітна плата, підприємницький дохід, відсоток, рента). Заробітна плата, як основний вид трудових доходів. Сутність і вартість робочої сили. Форми та системи заробітної плати в сучасних умовах. Суспільні фонди споживання та соціальна політика держави. Нерівність в доходах та способи її вимірювання (крива Лоренца, коефіцієнт Джині).

Тема 8. Витрати виробництва і прибуток

Фактори виробництва, економічна та соціальна ефективність. Виробнича функція. Капітал та його структура. Кругообіг і обіг капіталу. Концепції витрат виробництва. Витрати виробництва: зовнішні, внутрішні, загальні, постійні, змінні, середні, граничні. Особливості динаміки постійних, змінних, середніх витрат при збільшенні обсягів виробництва. Витрати та використання праці у виробництві. Фактори, що визначають фінальну продуктивності праці. Прибуток. Теорії прибутку. Бухгалтерський і економічний прибуток. Норма прибутку і чинники, що її визначають. Умови максимізації прибутку.

Змістовий модуль 4. Макроекономіка

Тема 9. Національна економіка. Основні макроекономічні показники

Макроекономіка – сукупність взаємозв'язаних виробників та споживачів товарів та послуг. Агрегування та макроекономічне моделювання. Основні макроекономічні школи. Національне рахівництво. Система національних рахунків. Визначення валового національного продукту (ВНП). Валовий внутрішній продукт (ВВП). Національне виробництво. Підрахунок ВНП за витратами, доходами і доданий вартості. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід(НД). Особистий дохід. Номінальні та реальні макроекономічні показники. Індекси цін. Соціальна та економічна ефективність національного виробництва. Науково-технічний прогрес

– матеріальна основа формування ефективної структури виробництва. Види науково-технічних інновацій.

Тема 10. Економічне зростання і макроекономічна нестабільність

Макроекономічна рівновага. Модель макроекономічної рівноваги AD-AS. Споживання, заощадження, інвестиції та макроекономічна рівновага. Класична та кейнсіанська моделі загальної економічної рівноваги. Визначення та вимірювання економічного зростання. Фактори економічного зростання. Основні моделі рівноважного, економічного зростання. Циклічні коливання економіки. Теорії циклів. Види і тривалість економічних циклів. Причини та види безробіття. Визначення рівня безробіття. Закон Оукена. Безробіття та соціальний захист населення. Інфляція. Причини, темпи та види інфляції. Механізм розвитку інфляції. Антиінфляційні заходи держави. Соціально-економічні наслідки інфляції та безробіття. Крива Філіпса. Макроекономічна політика, вибір моделей макроекономічної політики.

Тема 11. Економічна роль держави у ринковій економіці

Необхідність та сутність державного регулювання ринкової економіки. Основні типи економічних систем та механізми їх регулювання. Економічні функції держави. Об'єктивна потреба та теоретичні основи державного регулювання економіки України. Система органів державного регулювання економіки України. Методи державного регулювання ринкової економіки. Стратегії соціально-економічного розвитку країни. Мікроекономічне коливання. Економічна політика держави та її види.

Тема 12. Фінансово-кредитна система

Фінанси та їх роль у ринковій економіці. Фінансовий ринок та його складові. Грошовий ринок. Попит на гроші та пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку. Банки та їх функції. Банківська система України. Кредит. Види кредиту. Принципи кредитування. Основні джерела кредиту. Кредитно-грошова політика. Цілі та інструменти кредитно-грошової політики держави. Фондовий ринок та його функції. Цінні папери та їх види. Основні цілі бюджетно-податкової політики та її інструменти. Бюджетна система, її структура. Державний бюджет та надлишки. Циклічні і структурні дефіцити державного бюджету. Інфляційні та не інфляційні способи фінансування бюджетного дефіциту. Державний борг. Управління державним боргом. Взаємозв'язок грошово-кредитної політики з бюджетно-податковою та зовнішньо-економічною політикою держави.

Змістовий модуль 5. Сучасне світове господарство

Тема 13. Світове господарство та його форми

Сутність світового господарства та необхідність міжнародних економічних зв'язків. Етапи розвитку світового господарства. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна торгівля, її форми та структура. Теорія зрівняльних витрат Д.Рікардо. Зовнішня торгівля та розподіл доходів. Торгова політика держави та платіжний баланс. Дефіцит і криза платіжного балансу. Особливості міжнародної торгівлі на сучасному етапі. Міжнародний рух капіталів та його особливості на сучасному етапі. Міжнародна міграція робочої сили. Еміграція з України та її наслідки. Вплив трудових міжнародних міграційних процесів на розвиток національної економіки. Міжнародна економічна інтеграція. Основні етапи еволюції міжнародної економічної інтеграції та її перспективи.

Тема 14. Міжнародні валютно-кредитні відносини

Сутність та структура міжнародних валютних відносин. Основні тенденції розвитку світових валютних відносин. Світова валютна система та основні етапи її розвитку. Валютний ринок, котирування валют. Валютне регулювання. Валютний курс. Фактори впливу на валютний курс. Валютні обмеження, форми валютних обмежень. Конвертована валюта та форми конвертованості. Шляхи досягнення конвертованості валют. Міжнародні кредитні відносини.

Тема 15. Економічні аспекти глобальних проблем

Сутність та класифікація глобальних проблем. Сфери дії глобальних проблем. Причини виникнення та загострення глобальних економічних проблем. Шляхи розв'язання глобальних проблем. Глобалізація та її вплив на розвиток економіки.

7. План вивчення навчальної дисципліни			
№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1.	Тема 1 Економічна теорія: предмет, методи, функції.	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	11 год.
2.	Тема 2. Сутність, структура і типи економічних систем.	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	13 год.
3.	Тема 3. Становлення та сутність ринкових відносин.	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	13 год.
4.	Тема 4. Ринковий механізм та його елементи.	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	13 год.
5.	Тема 5. Підприємство та підприємництво в	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та	13 год.

	системі ринкових відносин	літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	
6.	Тема 6. Ринкові відносини в аграрному секторі	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 4. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 5. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	11 год.
7.	Тема 7-8. Доходи в ринковій економіці: формування та розподіл. Витрати виробництва і прибуток	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	16 год.
8.	Тема 9. Національна економіка. Основні макроекономічні показники	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	13 год.
9.	Тема 10. Економічне зростання і макроекономічна нестабільність.	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів,	13 год.

		доповідей, презентацій	
10.	Тема 11. Економічна роль держави у ринковій економіці.	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	13 год.
11.	Тема 12. Фінансово-кредитна система	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	11 год.
12.	Тема 13. Світове господарство та його форми.	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	15 год.
13.	Тема 14. Міжнародні валютно-кредитні відносини.	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	12 год.
14.	Тема 15. Економічні аспекти глобальних проблем.	1.Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до	13 год.

		практичного заняття, виконання домашніх завдань. 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	
--	--	---	--

Підсумковий контроль (іспит)

8. Самостійна робота

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом у межах устанавленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд із навчальними матеріалом, опрацьованим під час навчальних занять.

Викладач перевіряє якість самостійної роботи здобувача вищої освіти на практичних заняттях.

Основними видами самостійної роботи є такі:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до практичних занять та виконання домашніх завдань;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед написанням модулів та підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, підготовка презентацій, здійснення наукових досліджень з підготовкою доповіді на науковій конференції та/або публікацією статті (тез доповіді) у науковому збірнику, пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу, підготовка та проведення здобувачем вищої освіти на практичному занятті міні-лекції, складання словника по курсу, розробка тематичного кросворду, написання реферату за заданою тематикою тощо).

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які здобувачі вищої освіти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення даної дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач вищої освіти на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Теми, за якими проводиться самостійна робота здобувачів вищої освіти при вивченні курсу «Економічна теорія», наведено у таблиці.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Економічна теорія: предмет, методи, функції.	6	10
2	Тема 2. Сутність, структура і типи економічних систем.	8	12
3	Тема 3. Становлення та сутність ринкових відносин.	8	12
4	Тема 4. Ринковий механізм та його елементи.	8	12
5	Тема 5. Підприємство та підприємництво в системі ринкових відносин.	8	12
6	Тема 6. Ринкові відносини в аграрному секторі	6	10
7	Тема 7. Доходи в ринковій економіці: формування та розподіл.	4	6

8	Тема 8. Витрати виробництва і прибуток.	5	6
9	Тема 9. Національна економіка. Основні макроекономічні показники.	8	12
10	Тема 10. Економічне зростання і макроекономічна нестабільність.	8	12
11	Тема 11. Економічна роль держави у ринковій економіці.	8	10
12	Тема 12. Фінансово-кредитна система.	6	10
13	Тема 13. Світове господарство та його форми.	8	12
14	Тема 14. Міжнародні валютно-кредитні відносини.	7	10
15	Тема 15. Економічні аспекти глобальних проблем.	8	10
	Разом	106	156

Консультативна допомога здобувачам вищої освіти надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і здобувача вищої освіти за графіком консультацій (<https://zp.edu.ua/rozklad-zanyat-ta-konsultaciy-19>) - один раз на тиждень або за попередньою домовленістю;
- листування за допомогою електронної пошти el_chumak@ukr.net (у форматі 24/7 кожного дня);
- відеозустріч, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram, WhatsApp (за графіком консультацій викладача);
- спілкування по телефону (з 15.00 до 20.00 кожного дня окрім вихідних та святкових днів).

Система та критерії оцінювання курсу

Засоби оцінювання:

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення дисципліни, згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є:

- екзамен (залік);
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Економічна теорія» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курсу дисципліни «Економічна теорія» поділяється на 2 змістовних модуля – 5 теми у першому, 3 – у другому.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях;
- оцінка виконання практичних самостійних завдань;
- оцінка аналізу практичних ситуацій, кейсів на практичному занятті;
- тестова перевірка під час поточного контролю;
- проведення двох рубіжних контролів.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- захист контрольної роботи;
- підсумковий контроль у формі заліку: надання відповідей на теоретичні питання, виконання практичних завдань.

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

Взаємний зв'язок конкретних засобів і критеріїв оцінювання викладено нижче.

Критерії оцінювання курсу

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В. Грешта та ін. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка». 2021. - 41 с.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Економічна теорія» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Управління діловими комунікаціями» є:

- систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи;
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача);
- участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та інноваційних проєктів, олімпіадах.

Для здобувачів вищої освіти денного відділення поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками:

- робота на лекціях (активність на лекційних заняттях, участь в експрес-опитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії);
- робота на практичних заняттях (активність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, виконання практичних завдань, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання, участь у діловій грі, тощо).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. **Семестровий контроль** з дисципліни «Економічна теорія» проводиться у формі семестрового іспиту в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання іспиту включають теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в іспитову відомість є сумою балів за

різні види навчальної роботи:

Контроль знань студентів з дисципліни «Економічна теорія» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Економічна теорія» поділяється на 5 змістових модулів, у межах яких розподілені теми. Всього студент може отримати 100 балів: 40 балів під час поточного контролю та 60 балів за рубіжний контроль. Підсумкова оцінка за курс визначається як середнє арифметичне отримання балів за змістові модулі.

Для студентів денної форми навчання засоби оцінювання: поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях, оцінка виконання індивідуальних завдань, аудиторне розв'язання задач, тестова перевірка під час поточного та підсумкового контролю, проведення двох рубіжних контролів.

Для студентів заочної форми навчання засоби оцінювання: виконання та захист контрольної роботи, підсумковий контроль у формі іспиту: відповідь на 3 теоретичні питання.

До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Зміст завдань контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Економічна теорія». За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не виконав, або не зміг захистити контрольну роботу, або не згоден з оцінкою, він складає залік з дисципліни. Контрольні питання до іспиту здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. До залікової відомості заносяться результати в балах за 100-бальною шкалою, 4-х бальною

Критерії оцінювання проведення змістовного модульного контролю з дисципліни

Найменування завдань	Кількість балів	Загальна кількість балів
Модульна контрольна робота	-	60
Поточне опитування	20	20
Тестові завдання	5	5
Реферат	10	10
Індивідуальні завдання	5	5
Підсумок	40	100

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових контролів за перший та другий змістовні модулі.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4				Змістовий модуль 5			100	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
10	5	5	10	5	10	5	5	10	10	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всівиди навчальної діяльності	Оцінка за шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
60-100	60-100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

9. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність здобувача вищої освіти на заняттях). В умовах впровадження он-лайн-освіти за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватись самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дедлайнів. Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач вищої освіти має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки с здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».

11. Література

Базова

1. Економічна теорія: політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. Вид. 6-те, перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2017. 719 с.
2. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О.С. Марченко та ін. ; за заг. ред. Л.С. Шевченко. – Харків : Право, 2016. – 268 с.
3. Захожай В. Б., Козлова А. І., Діденко О. А. та ін. Економічна теорія: навч. посіб. / під кер. та наук. ред. В. Б. Захожая. К.: ДП «Вид. дім. «Персонал», 2016. 520 с.
4. Круш П.В., Депутат В.І., Тульчинська С.О. Основи економічної теорії / за заг. ред. П. В. Круша: навчальний посібник. К.: Каравела, 2017. 448 с.
5. Кулішов В.В., Падалка О.С., Вачевський М.В., Кильова Г.О., Мадзігон В.В., Кулішов В.С. Основи ринкової економіки: навч. підручник. Львів: Магнолія 6, 2018 р. 472 с.
6. Лагутін В.Д., Уманців Ю.М., Щербакова Т.А. та ін. Економічна теорія : підручник / за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с.
7. Мацелюх Н. П. Економічні теорії в системі наукових економічних знань : навч. посібник / Н. П. Мацелюх, І. А. Максименко. 2-ге вид., перероб. та доп. К. : Центр учб. літ., 2016. 226 с.
8. Мочерний С.В., Скотний В.Г. Основи економічної теорії: підручник. Львів: Ліга-Прес, 2018. 600 с.
9. Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Литвинчук І.Л., Симоненко Л.І., Сайкевич М.І., Довженко В.А., Захаріна О.В., Тищенко С.В., Іванюк О.В., Кравець І.В., Пугачова Н.С. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В. П. Якобчук. К.: Видавництво Ліра. К, 2020. 450 с.

Допоміжна

1. Андрусь О.І. Економічна теорія: практикум: інтерактивні методи в модульному навчанні: навч. посіб. К.: КНТ, 2008.480 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: у 2-х книгах: навчальний посібник / За ред. С.М. Панчишина. 4-е вид., випр. і доп. К.: Знання, 2006. 746 с.
3. Базилевич В.Д. Економічна теорія: політична економія : навч. посіб. 9-е вид. Київ : Знання, 2014. 710 с.
4. Базилевич В.Д., Базилевич К. Ринкова економіка: основні поняття і категорії. Навч. посібник. К., Знання, 2008. 263 с.
5. Башнянин Г.І. Мікроекономічна теорія: навч. посібник / за ред.. проф. Г.І. Башнянина і доц.. О.В. Щедрої. Львів: Новий світ. 2007. 640 с.
6. Горlach М.І. Економічна теорія. Підручник. 2017.- К.:Центр учбової літератури. 532 с.
7. Зазімко А.З. Політична економія: структурно – логічний навч. посібник. К.: КНЄУ, 2006. 723 с.
8. Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка: навчальний посібник. К.: Вища школа, 2017. 326 с.
9. Економічна теорія: підручник / В. Г. Чепінога. К.: Юрінком Інтер, 2011. 653 с.
10. Економічна теорія: навч. посіб. / за заг. ред. В. П. Якобчук. Житомир: В. Б. Котвицький, 2015.456 с.
11. Економічна теорія. Політекономія : підручник / за ред. В.М. Тарасевича. Київ : Знання, 2012. 208 с.
12. Економічна теорія: політична економія: Підручник / за ред. Юрія С.І. К.: Кондор, 2009. 604 с.
13. Економічна теорія: навч. посіб. / за ред..О. В. Стефанишина ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 335 с.
14. 6. Економічна теорія: навч. посіб. / Холявко Н. І., Гонта О. І.; Навч.-науковий ін-т економіки Чернігів. нац. технол. ун-ту. Чернігів: ЧНТУ, 2014. 218 с.
15. Камінська Т.М. Основи економічної теорії. Підручник. 2018. К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 232 с.
16. Лагутін В.Д. Макроекономіка : навч. посіб. / В.Д. Лагутін, Л.І. Пронкіна. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 268 с.

17. Мікроекономіка: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2007. 678 с
18. Основи економічної теорії. Навчальний посібник / За заг. ред. П.В. Круша, В.І. Депутат, С.О. Тульчинської. К.: Каравела, 2007. 480 с.
10. Основи економічної науки : навч. посібник для самост. підгот. до курсов. екзамену та комплекс. держ. екзамену з економ. теорії / Н. П. Мацелюх та ін. ; Нац. ун-т держ. податкової служби України. К. : Центр учб. літ., 2015. 324 с.
19. Основи економічної теорії: навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти неекономічних спеціальностей / за ред. акад. І.Ф. Прокопенка. Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2015. 260 с.
20. Семененко В.М., Коваленко Д.І.. Економічна теорія. Політекономія : навч. посіб. 2-ге вид. доп. та перероб. Київ : Центр навч. літ., 2011. 428 с.
21. Слатвінський М. А. Економічна теорія. Макроекономіка: навч. посібник Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. 188 с.
11. Якобчук В. П. Економічна теорія: навч. посібник. 3-тє вид., перероблене. К.: Видавництво Ліра К, 2015. 408 с.
- Якобчук В.П., Ходаківський Є.І., Литвинчук І.Л., Симоненко Л.І., Сайкевич М.І., Довженко В.А., Захаріна О.В., Тищенко С.В., Іванюк О.В., Кравець І.В., Пугачова Н.С. Яремко Л.А., Ващишин А. М. Перехідні економічні системи: навч. посібник. К.: Видавництво "Каравела". 2018. 368 с.

12. Джерела

1. Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність” // Вісник Верховної Ради України. - 1991.-№29 (зі змінами). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kat.in.ua/info/page/53>.
2. Платіжний баланс України, 2010-11рр./ Щоквартальне аналітично-статистичне видання НБУ. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
3. Електронний ресурс Державної служби статистики: Режим доступу: //http: www.ukrstat.gov.ua
4. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.rada.gov.ua
5. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.kmu.gov.ua
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.minfin.gov.ua
7. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.me.kmu.gov.ua
8. Національний банк України [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.bank.gov.ua
9. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України – www.ukrproject.gov.ua
10. Рахункова палата України [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.ac-rada.gov.ua
11. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.niss.gov.ua
12. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.nbuv.gov.ua
13. Антимонопольний комітет України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/index>
14. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
15. Міністерство доходів і зборів України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/ru>
16. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>